

Reis door China in 48 Dagen

Fred Sengers

Auteur: Fred Sengers

Druk: Brave New Books

ISBN: 9789402126587

© Fred Sengers

Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur worden openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook.

Dit boek is opgedragen aan China, het land dat mijn aandacht heeft weten te grijpen en niet meer loslaat. Maar meer nog aan Alexandra, die mij in mijn keuzes heeft gesteund, praktisch heeft geholpen en veel geduld heeft getoond bij de uren die in het schrijven van dit boek zijn gaan zitten.

Inhoud

Voorwoord	5
Dag 1: Dag van het jodendom	7
Dag 2: Dag van de taal, kunst & cultuur	10
Dag 3: Wereld kankerdag	13
Dag 4: Wereld ziekendag	16
Dag 5: Dag van de sociale rechtvaardigheid	19
Dag 6: Wereld vrouwendag	22
Dag 7: Internationale dag tegen internetcensuur	25
Dag 8: Dag tegen internetcensuur	28
Dag 9: Wereld waterdag	31
Dag 10: Qingming	34
Dag 11: Internationale dag van de ruimtevaart	37
Dag 12: Dag van de filantropie	40
Dag 13: Dag voor veiligheid en gezondheid op het werk	43
Dag 14: Internationale dag van de persvrijheid	46
Dag 15: Internationale dag van de verpleging	49
Dag 16: Internationale dag tegen homofobie	52
Dag 17: Internationale dag van de verdwenen kinderen	55
Dag 18: Internationale dag tegen roken en tabak	58
Dag 19: Wereld milieudag	61
Dag 20: Dag van de bouw	64
Dag 21: Internationale dag tegen kinderarbeid	67
Dag 22: Internationale dag ter bestrijding van drugs	70
Dag 23: Wereld komkommerdag	73
Dag 24: Wereld bevolkingsdag	76
Dag 25: Internationale dag van de natuurbescherming	79
Dag 26: Dag van de inheemse volkeren	82
Dag 27: Internationale dag van de jeugd	85
Dag 28: Internationale dag van de humanitaire hulp	88
Dag 29: Internationale dag tegen nucleaire proeven	91
Dag 30: Wereld alfabetiseringsdag	94
Dag 31: Wereld zelfmoordpreventiedag	97

Dag 32: Wereld bamboedag	100
Dag 33: Dag van de anticonceptie	103
Dag 34: Internationale ouderendag	106
Dag 35: Wereld dierendag	109
Dag 36: Internationale dag tegen de doodstraf	112
Dag 37: Internationale dag voor de bestrijding van armoede	115
Dag 38: Dag van de Verenigde Naties	118
Dag 39: Singles day	121
Dag 40: Wereld diabetesdag	124
Dag 41: Herdenkingsdag voor verkeersslachtoffers	127
Dag 42: Werelddag van de televisie	130
Dag 43: Niet-winkeldag	133
Dag 44: Wereld Aidsdag	136
Dag 45: Internationale dag van de burgerluchtvaart	139
Dag 46: Internationale dag tegen corruptie	142
Dag 47: Internationale dag van de migrant	145
Dag 48: Wereld orgasmedag	148

Voorwoord

Hoewel ik in het afgelopen jaar ook echt een reis door China maakte, is dit boek geen reisverslag. Het is een denkbeeldige reis, naar aanleiding van 48 dagen van...

Voor de website China2025.nl schreef ik 48 blogs, van de Dag van het Jodendom op 19 januari tot en met Wereld orgasmedag op 21 december. Ze gaan over 48 totaal verschillende onderwerpen, maar samen geven ze een goed beeld van het hedendaagse China.

Sommige hoofdstukken schreven zichzelf, voor andere stukken was de nodige research nodig. Ik ontdekte dat over veel onderwerpen nauwelijks is geschreven. Ik ontdekte dat naar veel onderwerpen geen onderzoek is gedaan. En ik ontdekte dat het niet altijd eenvoudig is data uit China te ontsluiten.

Soms kom je daarom in dit boek verwijzingen naar gegevens uit afgelopen jaren tegen, in een enkel geval tot 2008. Het is niet anders, want nieuwere gegevens zijn er niet. Ik heb ze in ieder geval niet kunnen vinden.

En hoewel zes jaar in een snel ontwikkelend land als China een eeuwigheid is, meen ik toch dat de stukken een goed inzicht geven in een land dat niet alleen een economische grootmacht is geworden, maar in toenemende mate ook zijn stempel op de wereldpolitiek drukt.

Alleen daarom al is het belangrijk om meer over dit fascinerende land te weten te komen. Ik hoop dat deze Reis door China in 48 Dagen daar een bijdrage aan levert. En anders kun je altijd meer te weten komen op mijn dagelijkse blog: blogaap.nl.

Fred Sengers

Leiden, december 2014

Dag 1

Dag van het jodendom

Zondag 19 januari is de Dag van het jodendom. Je zou het misschien niet verwachten, maar er is een bijzondere geschiedenis van joden in China.

Bij geloof in China denk je allereerst aan boeddhisme, taoïsme en confucianisme. Misschien ook aan christenen of een moslimminderheid. Maar de meeste mensen zullen China niet snel met het jodendom in verband brengen.

Toch gaan bronnen terug tot de achtste eeuw. Uit brieven blijkt dat joodse handelaren via de Zijderoute in China geraken. Als Marco Polo in de 13^e eeuw in Beijing komt, beschrijft hij de vooraanstaande positie die joodse handelaren daar hebben.

Pas in de tweede helft van de 19^e eeuw komt de migratie naar China op gang, als westerse koloniale mogendheden China dwingen grenzen te openen en handel te drijven. Er komen dan joodse handelaren vanuit India en Irak naar Shanghai.

Begin 20ste eeuw is er sprake van een migratiegolf. Die begint in 1917 als Russische joden hun land ontvluchten voor de communistische revolutie. In de jaren '30 doet zich dat opnieuw voor. Dit keer zijn het joden uit Duitsland, Polen en Oostenrijk die vluchten voor het Nazisme.

Shanghai is een open stad en op dat moment een van de weinige plaatsen in de wereld waarvoor geen visum nodig is. De Chinese consul in Wenen, Ho Fengshan, deelde onder bedreigde joden Chinese paspoorten uit. Pas na zijn dood in 1997 werd zijn rol duidelijk. Ho redde zeker 1.200 joden het leven, maar volgens zijn dochter zijn het er misschien wel 4.000 geweest.

In 2001 werd hem als eerste Chinees postuum de titel *Righteous among the Nations* toegekend, waarmee Israël niet-joden eert die hun leven hebben gewaagd om joden te redden van de holocaust.

Begin jaren '40 leven er meer dan 20.000 gevluchte joden in China. De Japanse bezetter laat ze met rust, ondanks oproepen van Duitsland de uit Europa gevluchte joden te vervolgen of uit te leveren. Wel worden de joden in 1943 gedwongen zich in de wijk Hongkou te vestigen, het getto van Shanghai. Volgens een anekdote vraagt de Japanse gouverneur van Shanghai aan een rabbi waarom de Duitsers zo'n hekel aan joden hebben. "Omdat we klein zijn en donker haar hebben", zou rabbi Shimon Kalish hebben geantwoord. Daar kan de Japanner wel om lachen.

Na de oorlog keren veel joden huiswaarts, of ze emigreren naar de kersverse staat Israël. Sommigen blijven in China. Enkelen speelden een prominente rol in de beginjaren van de Volksrepubliek en worden –zeer uitzonderlijk- beloond voor hun inspanningen voor de partij met het Chinees staatsburgerschap. De communistische partij moet onder Mao niets van welk geloof dan ook weten. Ook het jodendom gaat noodgedwongen ondergronds. Pas in de jaren '90 treedt er verbetering op. Tegenwoordig zijn er synagoges in Beijing, Shanghai en Hong Kong. In het Houshan Park herinnert een monument aan de gevluchte joden die gedurende de oorlog veiligheid in Shanghai vonden.

Afgelopen jaar trekt een bijzonder verhaal de aandacht van de Chinese media. De familie Lin blijkt al 70 jaar de boeken te bewaren van een joods gezin. In 1943 vroeg Carl Anger aan Lin Daozhi op zijn boeken te passen. Dat deed Lin zijn hele leven en na 1981 zijn dochter en schoonzoon. Ze piekerden er niet over zoveel jaar na de oorlog hun belofte te breken.

Maar nu Pan Lu en haar gezin moeten verhuizen omdat hun huis

wordt gesloopt, doen ze nog één poging de nazaten van de Angers op te sporen. Verschillende organisaties in Duitsland en Israël worden ingeschakeld. Tot nu toe tevergeefs. Maar Pan Lu en haar man hopen nog steeds dat zich iemand voor de boeken meldt en kan vertellen hoe het de Angers is vergaan.

Dag 2

Internationale dag van de taal, kunst & cultuur

Vrijdag 24 januari is de Internationale dag van de taal, kunst & cultuur. De communistische leiders hebben serieus overwogen om de Chinese karakters te vervangen door het Latijnse alfabet.

Chinees is de meest gesproken taal ter wereld. Om precies te zijn: het Standaard-Mandarijn is de meest gesproken taal ter wereld. Het is de officiële voertaal in China en Taiwan en een van de vier officiële talen van Singapore. Niemand weet precies hoeveel mensen in de wereld de taal machtig zijn, maar het zijn er naar schatting ruim één miljard, meer dan het Engels en Spaans samen.

Dat is een hele prestatie als je bedenkt dat pas 80 jaar geleden werd besloten een standaardtaal in China in te voeren. Tot die tijd had iedere streek zijn eigen dialect. Dat was nauwelijks een probleem, want reizen deed bijna niemand. Om de communicatie tussen de ambtenaren in het keizerrijk mogelijk te maken, spraken zij *Guanhua*, een soort mix van Peking-Mandarijn en lokale dialecten.

Maar met de opkomst van moderne vervoermiddelen en telecommunicatie werd de onderlinge communicatie binnen China wel een probleem. In 1932 werd na lang wikken en wegen als nationale taal gekozen voor het dialect van de hoofdstad, *Beijingshua* of Peking-Mandarijn.

Uit het oogpunt van *nation building* besloten de communisten in 1949 dat Standaard-Mandarijn de taal zou worden die in de kersverse natie aan iedereen moest worden onderwezen.

Maar daarmee was nog niet gezegd dat iedereen ook direct die *Putonghua*, algemene taal, machtig was. Miljoenen Chinezen waren gewend andere dialecten te spreken, denk alleen maar aan de omvangrijke groep die Kantonees sprak, dat trouwens ook weer uit honderden dialecten bestaat.

Maar velen binnen de Volkrepubliek spreken ook compleet andere talen, zoals Mongools, Tibetaans en Oeigoers. Met name veel ouderen zijn nooit aan Standaard-Mandarijn toegekomen. Tot op de dag vandaag spreekt niet iedereen in China dezelfde taal. Naar schatting 900 miljoen Chinezen zijn het 'maar' machtig.

En dan hebben we het nog niet over het schrift gehad. Chinese talen worden geschreven in karakters. Oorspronkelijk zijn die ontwikkeld als een soort beeldtaal.

De communistische leiders vonden dat maar lastig en hebben met het idee gespeeld Chinese karakters helemaal af te schaffen en over te gaan op het Latijnse alfabet.

Dat durfden ze uiteindelijk toch niet aan en er werd besloten tot vereenvoudiging van de taal. Karakters werden simpeler, woorden die uit verschillende karakters zijn samengesteld verkort en veel woorden gewoon afgeschaft

Ooit waren er in het keizerrijk wel 56.000 traditionele karakters. Na de vereenvoudiging zijn er ongeveer 12.000 *Hanzi* over. Een gemiddelde Chinees kent er ongeveer 4.000. Iemand met een universitaire opleiding 7.000 tot 10.000. Sommige karakters komen zo sporadisch voor, dat bijna niemand hun betekenis kent. Naar schatting 14 procent van de Chinese bevolking is analfabeet.

Om de taal voor buitenlanders enigszins toegankelijk te maken zijn er in de loop der tijd verschillende systemen bedacht om het Chinees fonetisch uit te spreken. Het systeem van Wade-Giles is lange tijd leidend geweest, maar in 1958 bedachten de communisten Pinyin, wat letterlijk transcriptie betekent. Het

systeem werd in 1979 officieel door China ingevoerd en wordt tegenwoordig als de internationale standaard beschouwd.

Maar Chinese talen zijn toontalen; een toon verkeerd uitspreken kan een woord een compleet andere betekenis geven. Om de taal te kunnen leren, worden in lesboekjes aan woorden in Pinyin zogeheten diakritische tekens toegevoegd die de juiste toon aangeven.

Maar ook wie wel het standaardmandarijn machtig is, kan daarmee niet altijd uit de voeten. Er zijn nog steeds regionale verschillen in uitspraak. Een hele geruststelling voor wie zich na een cursus Chinees verstaanbaar probeert te maken: Chinezen begrijpen elkaar onderling ook lang niet altijd.

Dag 3

Wereld kankerdag

Dinsdag 4 februari is Wereld kankerdag. China is het land van de grote getallen. Vanwege zijn enorme bevolking is China in veel rijtjes de grootste ter wereld. Dat geldt ook voor kankerstatistieken.

Ieder jaar krijgen 3,12 miljoen Chinezen te horen dat ze kanker hebben; zes per minuut. Zo'n 2 miljoen daarvan komen aan hun ziekte te overlijden. Chinese artsen wijten de toename van het aantal kankerpatiënten aan de toegenomen levensverwachting en veranderende leefpatronen. Met name roken, alcoholgebruik, ongezonde voeding en te weinig lichaamsbeweging vergroten de kans kanker te krijgen.

Onderzoekers verwachten dat het aantal kankerpatiënten in 2020 zal zijn gestegen tot 4 miljoen per jaar. Die groei wordt toegeschreven aan toenemend overgewicht en alcoholgebruik.

De keus om wel of niet te roken, te drinken, te sporten en in het menu ligt tot op zekere hoogte binnen de individuele autonomie. Al heeft lang niet iedere Chinees het geld om verantwoord te eten of de mogelijkheid (of de vrije tijd) om te sporten.

Maar op de invloed van het milieu op de gezondheid heeft het individu weinig te zeggen. Giftige stoffen komen via het drinkwater en gewassen letterlijk op het bordje van iedere Chinees. En smog ademt iedereen in. Van beide heeft China veel. Uit onderzoek is gebleken dat 2 procent van China's landbouwgrond zo vervuild is, dat er eigenlijk geen voedsel op mag worden verbouwd. En de luchtvervuiling is zo ernstig dat sommige steden feitelijk ongeschikt zijn om in te wonen.

Er is in China door de overheid geen onderzoek gedaan naar de invloed van milieuvervuiling op de kans om kanker te krijgen.

Wereldwijd wel. Volgens de wereldgezondheidsorganisatie WHO is er een direct verband tussen giftige stoffen in het drinkwater en de kans op kanker aan de ingewanden. Ook is er een direct verband aangetoond tussen de hoeveelheid fijnstof in de lucht en de kans om longkanker te krijgen.

Wat opvalt aan de statistieken is dat kankers aan de ingewanden in China relatief vaak voorkomen. Zo komt maagkanker bij 41,3 personen per 100.000 Chinezen voor; in de VS bij 5,7 personen. Slokdarmkanker bij 22,9 per 100.000 Chinezen; in de VS bij 5,8 personen. Leverkanker bij 37,4 in China; 7,0 in de VS. De cijfers voor longkanker zijn vergelijkbaar met elkaar (en met die van Nederland), de kans om longkanker te krijgen in de VS is zelfs iets hoger.

Maar dat geldt niet voor de grote stad. Het aantal patiënten met longkanker in Beijing is in tien jaar tijd met meer dan 50 procent toegenomen, blijkt uit cijfers van het gezondheidsbureau van de Chinese hoofdstad.

Het aantal longkankerpatiënten bedroeg in 2011 63,09 per 100.000 inwoners. In 2002 was dat nog maar 39,56. Daarmee is de kans dat een inwoner van een grote Chinese stad longkanker krijgt een kwart groter dan een inwoner van de VS.

Vanzelfsprekend kennen de Chinese leiders die getallen ook. Er gebeurt dan ook veel om de gezondheid te bevorderen. Al was het maar om de explosief stijgende kosten van de gezondheidszorg te beteugelen (en maatschappelijke onrust tegen te gaan).

Roken wordt bestreden, al zijn er twijfels over de controle op de regels. Er ligt een plan om vervuilde landbouwgrond aan de voedselproductie te onttrekken. En de plannen om de luchtkwaliteit te verbeteren zijn legio.